

ИННОВАЦИОН МАСОФАВИЙ БАНК ХИЗМАТЛАРНИ КЎРСАТИШНИ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ

Д. М. Каллибеков

**Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Бизнес ва
тадбиркорлик олий мактаби мустақил тадқиқотчиси**
<https://doi.org/10.5281/zenodo.21837504>

Кириш

Ўзбекистон Республикасида банк тизимини ислоҳ қилиш шароитида тижорат банкларининг депозит ва кредит хизматлари кўрсатиш амалиётини такомиллаштиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда. 2020-2025 йилларга мўлжалланган Ўзбекистон Республикасининг банк тизимини ислоҳ қилиш стратегиясида «Банк хизмати кўрсатишни модернизация қилиш, кредит портфели ва таваккалчиликларни бошқариш сифатини яхшилаш, тижорат банклари кредитларининг ҳажмини барқарор ўсишини таъминлаш, молиявий таваккалчиликларни баҳолаш учун технологик ечимларни татбиқ этиш». Мамлакат банк тизимини ислоҳ қилишнинг устувор йўналишлари сифатида белгилаб берилган. «Ривожланган давлатлар амалиётига кўра, тижорат банкларида банк хизматларини масофадан кўрсатиш ва банк хизматларини рақамлаштириш орқали банк тизимидаги муаммоли ҳолатлар учун қулай молиявий ечимлар ишлаб чиқилмоқда.

Мавзуга оид адабиётлар руйхати.

Хусусан, жаҳон банк тизими ҳам рақамли ёрдамчилар, рақамли банклар, биометрик технологиялар, мобил иловалар, блокчейн технологияси, сунъий интеллект ва бошқа замонавий молиявий технологиялар билан тараққий топмоқда. Натижада, улар ёрдамида банк ва мижозлари жисмоний алоқасиз, банк биносига бормасдан пул маблағларини бошқариши, кўп сонли мижозларига навбатсиз хизмат кўрсатиш, вақт ва харажатларни тежаш имкониятлари ошди».

Ҳозирги даврда банк хизматлари, унинг ривожланиш эволюцияси ва уни янада такомиллаштириш бўйича кўплаб илмий тадқиқотлар олиб борилмоқда.

Банк хизматлари бозорида мижозларнинг эҳтиёжлари ва уларни қондириш, шунингдек банк хизматлари каби масалаларни тадқиқ қилиш, россиялик олимлар Е.Ф.Жуков, О.И.Лаврушин, Т.Н.Нестерова, А.Н.Иванов, ва франциялик иқтисодчи олим С. Де Куссерларнинг илмий изланишларида ўз аксини топган.

Б.Кингнинг “Банк 4.0. Банкинг фақат банкларда эмас, барча жойда” номли китобида глобал беқарор муҳит шароитида банклар тўлиқ қайта ташкил этилиши, истеъмолчининг рақамли ҳаётига кириб бориши, фаолиятни кўп каналли хизматлардан бир каналли хизматлар тамойили асосида ташкил этиши муқаррар жараён эканлигига урғу берилган.

О.Лаврушиннинг фикрига кўра, банк - маълум маҳсулот ишлаб чиқарадиган муассаса бўлиб, моддий ишлаб чиқариш соҳасидан фарқ қилиб пул, тўлов воситалари кўринишидаги махсус товарларни ишлаб чиқаради. Ушбу маҳсулотларга қўшимча равишда банклар асосан пул мазмунидаги хизматларни тақдим этади.

Хулоса ва таклифлар

Хулоса қилиб айтганда, банк ва мижоз ўртасидаги муносабатларда замонавий ахбороткоммуникация технологияларини кенг жорий этиш, шу жумладан харажати

нисбатан кам бўлган электрон рақамли технологияларга асосланган молиявий хизматларни жорий қилишни рағбатлантириш механизмини яратиш, республикамиз бўйлаб барча банк филиалларида 24/7 режимидаги смартофисларни очиш ҳамда банк карталари ва уларга хизмат кўрсатувчи жиҳозлар (тўлов терминали, инфокиоск ва банкоматлар) сонини кескин ошириш орқали банк мижозлари ва мамлакатимиз аҳолиси учун қулай хизмат ларни таклиф этиш бугунги куннинг долзарб масаласи саналади.

Шунингдек, Бунда шуни эътиборга олиш зарурки, рақамли банк хизматларини бевосита банкнинг ўзида шакллантирилиши ва амалга оширилиши лозим. Чунки бошқа ташкилотларда ишлаб чиқилган банк махсулотларни сотиб олиш ва амалий фаолиятга жорий этиш моҳиятан модернизациялаш тарзида талқин этилади. Банк хизматларининг ўзига хос бўлган хусусияти банкнинг хусусий инновацион инфратузилмасини шакллантириш билан бир қаторда, инновацион экотизимни юзага келтиришга хизмат қилиши лозим. Бошқача айтганда, банкнинг хизматларини инновацион платформалари бошқа тизимларнинг электрон платформалари билан ўзаро алоқадорлик ва мослик тамойили асосида ишлашини жорий қилиш муҳим ҳисобланади.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 12 майдаги “2020-2025 йилларга мўлжалланган Ўзбекистон Республикасининг банк тизимини ислоҳ қилиш стратегияси тўғрисида”ги ПФ-5992-сонли фармони//ҚҲММБ:06/205992/0581-сон. 13.05.2020 й.
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 5 октябрдаги “Рақамли Ўзбекистон-2030” Стратегиясини тасдиқлаш ва уни самарали амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида” ги ПФ-6079-сонли фармони.
3. Лаврушина.О.И Банковское дело. Экспресс-курс: учебное пособие. 2016. 12 с.
4. Алиқориев О.Ф. Тижорат банкларида молиявий хизмат турларини ривожлантириш йўналишлари. Дис. и.ф.н., - Т.: БМА, - 2011. – 28 б.
5. Мирсоатов.А.К. Рақамли иқтисодиётни шакллантириш шароитида инновацион банк хизматларини ривожлантириш.Автореферат.2021й. 13-б.